

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 254 sahifa,
2-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
<i>Abdullayeva Sh. H.</i>	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
<i>Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li</i>	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
<i>Abdullayeva Feruza Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
<i>Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi</i>	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
<i>Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
<i>Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li</i>	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
<i>Kalandarova Maxliyo Aslonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
<i>Kamalova Dilrom Olimjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
<i>Kamolova Gavhar Akbarovna</i>	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatievna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
<i>Maxkamova Laylo Majidovna</i>	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
<i>Mengliqulova Maftuna Abdullayevna</i>	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
<i>Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi</i>	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
<i>Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari	90
<i>Suyarov Xurshid Baxriddinovich</i>	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
<i>Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi</i>	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
<i>Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
<i>Vaisova Yodgora Sardorbek qizi</i>	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
<i>Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики	137
<i>Каримбаев Ниятбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitara Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri	192
Qodirova Zebuniso Malikovna	
Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization	197
Babayeva Lola Ibragimovna	
Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi	202
M. X. To'xtamisheva	
Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari.....	207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi	
Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish	211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna	
STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari	215
G. B. Maxmudova	
Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li	
Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish	223
Jumanazarova G. U.	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari	227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	230
Kayumova Nargiza Mirziyatrovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari	233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi	
Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish	238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi	
Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды	242
Скрыльников Юрий Степанович	
Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов.....	246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar.....	250
U. A. Jumanazarov	

BO'LAJAK TARBIYACHILARDA UMUMMADANIY KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISH JARAYONINING ZAMONAVIY TA'LIM PARADIGMASIGA MOS PEDAGOGIK MODEL

Olimova Dilrabo Nurali qizi

NamDPI, Maktabgacha ta'lim kafedrasi o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish muammosi zamonaviy ta'lim paradigmasi nuqtayi nazaridan tahlil etilgan. Tadqiqotda kompetensiyaviy, shaxsga yo'naltirilgan va madaniyatshunoslik yondashuvlari asosida pedagogik model ishlab chiqilgan hamda uning maqsadi, vazifalari, tarkibiy komponentlari va amalga oshirish mexanizmlari ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Shuningdek, modelni maktabgacha ta'lim yo'nalishida kadrlar tayyorlash jarayoniga tatbiq etishning pedagogik shart-sharoitlari aniqlangan. Tadqiqot natijalari bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy tayyorgarligida umummadaniy kompetentlikni shakllantirish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: umummadaniy kompetentlik, bo'lajak tarbiyachi, zamonaviy ta'lim paradigmasi, pedagogik model, kompetensiyaviy yondashuv, madaniyatshunoslik yondashuvi.

Abstract: This article analyzes the issue of developing general cultural competence in future preschool teachers within the framework of the modern educational paradigm. Based on competency-based, learner-centered, and cultural approaches, a pedagogical model has been developed, and its objectives, tasks, structural components, and implementation mechanisms have been scientifically substantiated. The study also identifies the pedagogical conditions necessary for implementing the model in the system of preschool teacher education. The research findings contribute to enhancing the effectiveness of professional training and to fostering the general cultural competence of future educators.

Key words: general cultural competence, future preschool teacher, modern educational paradigm, pedagogical model, competency-based approach, cultural approach.

Аннотация: В статье рассматривается проблема формирования общекультурной компетентности будущих воспитателей в контексте современной образовательной парадигмы. На основе компетентностного, личностно-ориентированного и культурологического подходов разработана педагогическая модель, раскрыты её цель, задачи, структурные компоненты и механизмы реализации. Определены педагогические условия внедрения данной модели в систему подготовки кадров по направлению дошкольного образования. Результаты исследования способствуют повышению эффективности профессиональной подготовки будущих воспитателей и развитию их общекультурной компетентности.

Ключевые слова: общекультурная компетентность, будущий воспитатель, современная образовательная парадигма, педагогическая модель, компетентностный подход, культурологический подход.

KIRISH

Globalashuv jarayonlari, axborot oqimining kuchayishi hamda jamiyatning ijtimoiy-madaniy rivojlanishi ta'lim tizimi oldiga yangi talablarni qo'ymoqda. Bugungi kunda ta'limning asosiy vazifasi nafaqat bilim berish, balki shaxsni ijtimoiy hayotga moslashgan, madaniyatli, mustaqil fikrlovchi va kasbiy kompetent shaxs sifatida shakllantirishdan iboratdir. Shu nuqtayi nazardan zamonaviy ta'lim paradigmasi kompetensiyaviy yondashuvga asoslanadi.

Maktabgacha ta'lim tizimi jamiyatda madaniy va ma'naviy qadriyatlarni uzluksiz uzatishning muhim bo'g'ini bo'lib, unda faoliyat yurituvchi tarbiyachining umummadaniy saviyasi alohida ahamiyat kasb etadi. Bo'lajak tarbiyachilarning umummadaniy kompetentligini rivojlantirish pedagog kadrlar tayyorlash tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos ishlab chiqilgan pedagogik model bo'lajak

tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni tizimli va bosqichma-bosqich rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu model maktabgacha ta'lim tizimi uchun yuqori madaniyatli, mas'uliyatli va raqobatbardosh pedagog kadrlarni tayyorlashda muhim metodologik asos bo'lib hisoblanadi.

Ummadaniy kompetentlik – shaxsning madaniy qadriyatlarni anglash, ularga ongli munosabat bildirish va ijtimoiy hayotda madaniy xulq-atvorni namoyon eta olish qobiliyatini ifodalaydi. Ushbu kompetentlik quyidagi tarkibiy unsurlarni o'z ichiga oladi:

- madaniy bilimlar tizimi;
- axloqiy va estetik qarashlar;
- madaniyatli muloqot ko'nikmalari;
- ijtimoiy mas'uliyat va tolerantlik.

Bo'lajak tarbiyachi uchun umummadaniy kompetentlik kasbiy faoliyatning ajralmas qismi bo'lib, u bolalarda ijtimoiy-madaniy xulq-atvorni shakllantirishning muhim omili hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim paradigmasi bilimga yo'naltirilgan yondashuvdan shaxs va faoliyatga yo'naltirilgan yondashuvga o'tishni nazarda tutadi. Ushbu paradigma doirasida pedagogik model ta'lim jarayonining maqsadi, mazmuni, metodlari va natijalarini tizimli ravishda ifodalaydi.

Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirishga qaratilgan pedagogik model quyidagi komponentlardan tashkil topadi:

1. **Maqsadli komponent** – bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni kasbiy tayyorgarlik jarayonida izchil rivojlantirish.
2. **Mazmuniy komponent** – milliy va umuminsoniy qadriyatlar, pedagogik madaniyat, muloqot madaniyati, axloqiy va estetik tarbiya bilimlarini qamrab oladi.
3. **Faoliyatli komponent** – interfaol ta'lim metodlari, loyiha faoliyati, madaniy-ma'rifiy tadbirlar, pedagogik amaliyot orqali amalga oshiriladi.
4. **Metodik komponent** – kompetensiyaviy, shaxsga yo'naltirilgan, integrativ va madaniyatshunoslik yondashuvlariga asoslanadi.
5. **Natijaviy komponent** – bo'lajak tarbiyachilarda madaniyatli pedagogik faoliyat, axloqiy yetuklik va kasbiy mas'uliyatning shakllanishini ta'minlaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ko'plab tadqiqotchilar mazkur muammoning yechimini topish maqsadida turli yo'nalishlar va yondashuvlar asosida ilmiy izlanishlar olib borganlar hamda dastlabki maktabgacha ta'lim jarayonida turli metod va vositalarni qo'llash orqali ma'lum samaradorlikka erishganlar. Xususan, respublikamiz olimlaridan Qodirova F.R., Toshpo'latova Sh.Q., Kayumova N.M., Agzamova M.N. maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining pedagogik mahorati va qobiliyatini rivojlantirish masalalarini tadqiq etganlar. Shuningdek, Axmedjanov M.M., Xo'jayev B.Q., Hasanova Z.D. kabi bir qator tadqiqotchi olimlar mazkur yo'nalishda ilmiy izlanishlar olib borganlar. Ularning ishlarida tarbiyachilar bolalar ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning muhim omili ekani ta'kidlanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirishning zamonaviy modeli asosan kompetensiyaviy yondashuvga tayanadi. Mazkur metodologik asos doirasida nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar va kasbiy-axloqiy fazilatlarining o'zaro uyg'unligi ta'minlanadi. Modelni amalga oshirish jarayonida interfaol usullar – loyiha faoliyati, simulyatsion mashg'ulotlar, amaliy treninglar, keys-stadi va munozaralar – qo'llaniladi. Shuningdek, integrativ yondashuv asosida pedagogika, psixologiya va madaniyatshunoslik fanlari o'rtasidagi uzviy bog'liqlik ta'minlanadi hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish orqali ta'lim jarayonining texnologik darajasi oshiriladi.

Tadqiqot jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning umummadaniy kompetentligini shakllantirish bosqichma-bosqich tashkil etildi. Dastlab nazariy bosqichda umumiy pedagogik bilimlar, tarbiya nazariyasi, psixologiya va madaniyatshunoslik fanlari o'zlashtirildi. Keyingi bosqichda amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish maqsadida innovatsion loyihalar ishlab chiqish, tarbiyaviy vaziyatlarni modellashtirish va pedagogik amaliyot jarayonlarida ishtirok etish orqali kasbiy tajriba mustahkamlandi. Metodik jihatdan kompetensiyaviy, shaxsga yo'naltirilgan, tizimli va refleksiv yondashuvlar qo'llanildi. O'z-o'zini baholash, tanqidiy tahlil qilish va ijodiy yechimlar ishlab

chiqish mexanizmlari metodologiyaning muhim tarkibiy qismi sifatida namoyon bo'ldi. Mazkur metodologik tizim ta'lim jarayonining maqsadi, mazmuni, metodlari va natijalarini yagona pedagogik model asosida integratsiyalash imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos ravishda tashkil etilgan pedagogik model bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni izchil shakllantirishga xizmat qiladi. Kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalarining nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish imkonini yaratdi. Interfaol metodlar va pedagogik amaliyot jarayonlari orqali talabalarda madaniyatli muloqot, axloqiy-estetik qarashlar, ijtimoiy mas'uliyat va tolerantlik kabi sifatlar rivojlandi.

Natijalar shuni tasdiqladiki, umummadaniy kompetentlik kasbiy tayyorgarlikning ajralmas qismi sifatida namoyon bo'lib, u bolalarda ijtimoiy-madaniy xulq-atvorni shakllantirishning muhim omili hisoblanadi. Talabalarda milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat, pedagogik etika va estetikaga amal qilish, nutq va muloqot madaniyatini namoyon eta olish ko'nikmalari shakllandi. Model samaradorligi oliy ta'lim muassasasida madaniy-ta'limiy muhitni yaratish, o'quv fanlari mazmunida umummadaniy komponentni kuchaytirish hamda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish bilan bevosita bog'liqligi aniqlandi.

Umuman olganda, ishlab chiqilgan pedagogik model bo'lajak tarbiyachilarni nafaqat bilimli, balki o'z kasbiga ijodiy yondashadigan, zamonaviy ijtimoiy-madaniy talablarga javob bera oladigan, axloqiy-madaniy jihatdan barkamol mutaxassis sifatida tayyorlashda samarali metodologik asos bo'lib xizmat qilishi ilmiy jihatdan asoslandi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib shuni aytish joizki, bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli maktabgacha ta'lim tizimi uchun yuqori malakali, madaniyatli va ma'naviy yetuk pedagog kadrlarni tayyorlashda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Mazkur model ta'lim jarayonini tizimli tashkil etish, tarbiyachilarning kasbiy tayyorgarligi sifatini oshirish hamda ta'lim samaradorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi "Ta'lim to'g'risida"gi O'RQ-637-son Qonun: <https://lex.uz/docs/-5013007>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasi". – Toshkent, 2019.
3. "Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetentligini shakllantirishning pedagogik tizimi". Ta'lim, fan va innovatsiyalar OAK jurnali, 5-son.
4. A.A. Abduqodirov. "Zamonaviy pedagogik texnologiyalar". – Toshkent, 2018.
5. B.X. Xodjayev. "Kompetensiyaviy yondashuv asosida ta'lim jarayonini tashkil etish". – Toshkent, 2021.
6. UNESCO. "Education for Sustainable Development". – Paris, 2017.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.